

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkındaki Kanun Teklifimiz Gerekçesi ile birlikte ilişiktir.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz.

Mustafa KAMALAK

Kahramanmaraş Milletvekili

2- Bülent ARINÇ

Manisa Milletvekili

3- Fahrettin KUKARACI

Erzurum Milletvekili

4- Lütfü ESENGÜN

Erzurum Milletvekili

5- Ali SEZAL

Kahramanmaraş Milletvekili

6- Avni DOĞAN

Kahramanmaraş Milletvekili

7- Şükrü ÜNAL

Osmaniye Milletvekili

8- M.Zeki ÇELİK

Ankara Milletvekili

9- M.Ergun DAĞCIOĞLU

Tokat Milletvekili

10- Eyüp FATSA

Ordu Milletvekili

11- Oya AKGÖNENÇ

Ankara Milletvekili

12- Suat PAMUKÇU

Bayburt Milletvekili

13- Mustafa GEÇER

Hatay Milletvekili

14- Mukadder BAŞEĞMEZ

İstanbul Milletvekili

15- Nevzat YALÇINTAŞ

İstanbul Milletvekili

16- Maliki Ejder ARVAS

Van milletvekili

17- Ali OĞUZ

İstanbul Milletvekili

18- Nazlı ILICAK

İstanbul Milletvekili

GENEL GEREKÇE

04.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu, olağanüstü dönemde, yeterince tartışılıp olgunlaştırılmadan, alelacele çıkarılmış, birçok eksik ve çarpıklığı bulunan bir kanundur. Bu sebeptendir ki yürürlüğe girdiği 06.11.1981 tarihinden bu yana, söz konusu Kanun'da tam 37 (otuzyed) defa değişiklik yapılmıştır. Fakat bu kadar değişiklik bile Kanun'u düzeltmeye yetmemiştir.

Yetmemiştir ki YÖK'ün, yanlış karar ve uygulamalarından dolayı, üniversitelerimizde huzurun bozulması, milyonlarca üniversite adayı gençlerimizin - aileleriyle birlikte- perişan olup sokağa dökülmesi karşısında Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Türkiye Büyük Millet Meclisi gerekli tedbirleri alamamaktadır.

Bu değişiklik teklifi ile işte bu çarpık durumun -çok cüz'i de olsa- düzeltilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu madde ile üniversitelerimizdeki rektörlük seçimleri yeniden düzenlenmekte, böylece rektörlük seçimleri -bütünüyle olmasa bile- büyük ölçüde demokratik hale getirilmektedir.

Bu madde ile rektör seçimlerinde iki önemli değişiklik yapılmaktadır. Bunlar:

a) Aday sayısı altıdan ikiye indirilmektedir.

Mevcut uygulamaya göre üniversite öğretim üyeleri altı tane aday belirlemek mecburiyetindedirler. Beş olsa, olmaz: Seçim, geçersiz sayılır. Çünkü Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK'ün) manüplasyon imkanı azalmakta, tercih alanı daralmaktadır.

Bütün öğretim üyeleri, ittifak edip oybirliği ile bir tek aday seçseler gene olmaz. Hem de hiç olmaz. Hatta mutlak butlan ile batıl sayılır. Çünkü bu sefer sadece Kanun'a değil, fakat aynı zamanda Anayasa'ya aykırı olur. Başka bir deyişle bu sefer sadece YÖK'ün değil, aynı zamanda Cumhurbaşkanı'nın da **seçim imkanı** ortadan kalkar.

Kısaca, hür düşüncenin ve evrensel gerçeklerin merkezleri olması icap eden üniversitelerimiz için olması gereken, kendi rektörlerini doğrudan doğruya seçmeleri; en fazla oy alan adayın rektör olmasıdır.

Gerçekten, mesela dernekler kendi başkanlarını, köylerimiz kendi muhtarlarını seçerken üniversitelerimiz de kendi rektörlerini seçebilmelidir.

Ancak olağanüstü bir dönemin ürünü olan Anayasa'mız buna imkan vermemektedir.

Nitekim Anayasa'mız, 104. maddede, Cumhurbaşkanı'nın "yürütme alanına ilişkin" yetkilerini sayarken,

"Üniversite rektörlerini seçmek" (m.104/b-son)

ifadesini kullanmış, ayrıca, 130. maddenin altıncı fıkrasında da;

"... rektörler Cumhurbaşkanınca... seçilir ve atanır"

hükmüne yer vermiştir.

Cumhurbaşkanı'nın seçim yapabilmesi için kendisine **birden fazla** seçeneğin sunulması gerekir. Bu sebeptendir ki Cumhurbaşkanı'na iki ismin sunulması uygun ve gerekli görülmüştür.

b) YÖK aday belirlemede devre dışı bırakılmaktadır.

Mevcut uygulamaya göre YÖK her bir üniversitemizin seçtiği altı rektör adayını üçe indirmektedir. Bunu yaparken de hiçbir demokratik kıstasa dayanmamaktadır. Esasen YÖK'ün bu yetkisinin anayasal dayanağı da yoktur.

Başka bir deyişle YÖK'e, aday sayısını altıdan üçe indirme yetkisi veren (mevcut) kanun hükmü, kanaatimizce, Anayasa'ya aykırıdır. Çünkü Anayasa'mız kesin olarak **"demokratik sistem"**i benimsemiştir.

Bir yerde **"seçim"** yapılıyorsa o seçimin **demokratik kurallara** uygun olması gerekir. YÖK'ün yaptığı seçimlerin ise demokratik kurallara hiç uymadığı açık ve kesin olarak ortadadır.

MADDE 2- Yükseköğretim Kurulu (YÖK) aldığı ve alacağı kararlar ile tüm milletimizin hem bugününü hem de yarınlarını olumlu veya olumsuz yönde etkileme gücüne sahip çok önemli bir kuruldur. Çünkü bu **Kurul**, Anayasa'mıza göre;

***"Yükseköğretim Kurumlarının öğretimini planlamak, düzenlemek, yönetmek, denetlemek, yükseköğretim kurumlarındaki eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma faaliyetlerini yönlendirmek, bu kurumların kanunda belirtilen amaç ve ilkeler doğrultusunda kurulmasını, geliştirilmesini ve üniversitelere tahsis edilen kaynakların etkili bir biçimde kullanılmasını sağlamak ve öğretim elemanlarının yetiştirilmesi için planlama yapmak"** (m.131/I)*

yetkisiyle donatılmıştır.

Kararları ile milletimizin hemen hemen her ferdini etkileyen, bütün masrafları da milletimiz tarafından karşılanan Yükseköğretim Kurulu'nun üzerinde ne **Milletin Meclisi'nin** ne de **Millet'in Hükümeti'nin** hiçbir etkisi yoktur.

Nitekim :

- Baskıcı uygulamaları ile üniversitelerimizde huzuru bozan;
- Hukuk dışı uygulamaları ile birçok rektörü, dekanı, bölüm başkanını, enstitü veya yüksekokul müdürünü görevden atan ya da istifaya mecbur eden;
- Aldığı yanlış kararlar ile milyonlarca gencimizi perişan edip aileleriyle birlikte sokağa döken;

Kurul (YÖK) karşısında Türkiye Cumhuriyeti **Hükümeti'nin Başbakanı**,

"Yetki bütünüyle YÖK'tedir. Maalesef biz, bir şey yapamıyoruz"

demek durumunda kalmıştır.

Yazık ki tüm bu olumsuz gelişmeler karşısında **Yüce Meclis** de birşey yapamamıştır.

Çünkü YÖK, Devlet içinde Devlet gibidir, lâ yüs'el bir kuruluştur.

Bu özellik hem Kurul üyelerinin hem de Kurul başkanının seçiliş biçiminden kaynaklanmaktadır.

Yirmi dört üyeden oluşan Kurul'un yedi üyesi hiçbir sorumluluğu bulunmayan, üstelik işlemlerine karşı yargı yolu kapalı olan Cumhurbaşkanı tarafından atandığı gibi diğer onyedü üyenin yedisi Bakanlar Kurulu, yedisi Üniversitelerarası Kurul, ikisi Milli Eğitim Bakanlığı, biri Genelkurmay Başkanlığı tarafından seçilmiş olmakla beraber tamamı yine Cumhurbaşkanı tarafından atanmaktadır.

Üstelik YÖK Başkanı da yine -hiçbir sorumluluğu bulunmayan, işlemlerine karşı yargı yolu kapalı olan- Cumhurbaşkanı tarafından seçilmektedir.

Bu seçim ve atamaların tabii sonucu olarak, Hükümet ve Meclis, YÖK'e etki edememektedir.

Halbuki Milleti ilgilendiren her konuda

- Hem Millet'in Hükümetinin,
- Hem de Millet'in Meclisi'nin,

derhal tavır koyması, gerekli tedbirleri acilen alması icap eder.

Çünkü ülkenin mukadderatından hem Meclis hem de Hükümet doğrudan doğruya sorumludur.

Her sorumluluk bir yetkiyi gerektirir. Sorumluluk başkasında, yetki başkasında olamaz. Böyle bir uygulama hem hakkaniyete, hem tabiata ve hem de hukuka aykırı düşer.

Yapılan değişiklik ile, bu temel kuralın tabii bir sonucu olarak, YÖK Başkanını seçme yetkisi sorumluluk sahiplerine verilmektedir.

Kısaca, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı için kurul üyeleri arasından üç aday seçme yetkisi Bakanlar Kurulu'na, Bakanlar Kurulu'nun seçtiği üç adaydan birini YÖK Başkanı olarak seçme yetkisi ise Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne verilmiştir.

Böyle bir düzenleme hem ülke şartlarına hem de demokrasiye daha uygundur.

Hatırlatmak için belirtelim ki ülkemizde bu tür uygulamalar çeşitli kurumlar için yapılmaktadır. Nitekim:

- Sayıştay Başkanını,

- Sayıştay Denetçilerini,
 - Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) üyelerini;
- Türkiye Büyük Millet Meclisi seçmektedir.

MADDE 3- Mevcut rektörlerin önemli bir kısmı üniversitelerinin tercihleri ile değil de YÖK'ün tercihi ile işbaşına gelmiştir.

Gerçekten birçok aday, üniversitelerinde listebaşı olduğu halde YÖK tarafından elenmiş, buna karşılık alt sıradaki adaylar rektör olarak atanmıştır.

Bu şekilde atanan rektörlerin "**demokratik bakımdan**" üniversitelerini temsil etmeleri mümkün değildir. Bu yüzden seçimlerin yenilenmesi gerekli görülmüştür.

Yenilenen seçimlerde, henüz "**iki dönem**"ini doldurmamış bulunan mevcut rektörler de aday olabileceklerdir. Ancak bunlar önceki dönemden eksik kalan sürelerini tamamlayacaklardır. Çünkü 2547 Sayılı Kanun'un 13'üncü maddesine göre bir kimse iki dönemden fazla rektörlük yapamaz.

Bu durumda mesela mevcut rektör, **ikinci döneminin 2. yılını** henüz bitirmiş ise, rektörlük süresi dört yıl olduğu için, iki yılı daha var demektir. Yeniden seçildiği takdirde bu (iki yıllık) eksik süresini tamamlayacaktır. Süre bitiminde, iki dönemden fazla rektörlük yapılamayacağı için artık bir daha aday olamayacaktır.

Buna karşılık **birinci döneminin 2.yılını** henüz bitirmiş olan bir rektör, yeniden seçildiği takdirde birinci döneminden eksik kalan iki yılını tamamladıktan sonra yapılacak olan rektörlük seçimlerine, dört yıllık bir süre (ikinci dönem) için tekrar aday olabilecektir.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

**2547 SAYILI YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU'NUN BAZI MADDELERİNİN
DEĞİŞTİRİLMESİ VE BU KANUNA BİR GEÇİCİ MADDE EKLENMESİ HAKKINDA
KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1 - 04.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 13'üncü maddesinin **birinci fıkrası** aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

*"Devlet üniversitelerinde rektör, profesör akademik unvanına sahip kişiler arasından görevdeki rektörün çağrısı ile toplanan öğretim üyeleri tarafından seçilecek adaylar arasından Cumhurbaşkanı'nca atanır. Rektörün görev süresi dört yıldır. Süresi sona erenler aynı yöntemle yeniden atanabilirler. Ancak iki dönemden fazla rektörlük yapılamaz. Rektör, üniversite yüksek teknoloji enstitüsü tüzel kişiliğini temsil eder. Rektör adayı seçimleri gizli oyla yapılır. Oy veren her öğretim üyesi oy pusulasına yalnız bir isim yazabilir. Birinci toplantıda öğretim üyelerinin en az yarısının hazır bulunması şarttır. Bu sağlanamadığı takdirde toplantı kırksekiz saat ertelenir ve nisap aranmaksızın seçime geçilir. Bu toplantıda en çok oy alan **iki** kişi aday olarak seçilmiş sayılır, bunlar atanmak üzere Yükseköğretim Kurulu tarafından Cumhurbaşkanı'na sunulur. Vakıflarca kurulan üniversitelerde rektör adaylarının seçimi ve rektörün atanması ilgili mütevelli heyet tarafından yapılır."*

Madde 2- 04.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 6'ncı maddesinin (c) bendinin üçüncü fıkrasının ilk cümlesi ("**Cumhurbaşkanı, kurul üyeleri arasından dört yıl süreyle bir başkan seçer**" ifadesi) aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

"Türkiye Büyük Millet Meclisi, Bakanlar Kurulu'nun, kurul üyelerinden belirleyeceği üç aday arasından dört yıl süreyle bir Başkan seçer."

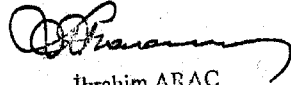
MADDE 3- 04.11.1981 tarih ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'na aşağıdaki "Geçici madde" eklenmiştir:

Geçici Madde- Bu Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten itibaren otuz gün içinde bütün Devlet üniversitelerinde rektörlük seçimleri yenilenir. Yenilenen seçimlerde mevcut rektörler aday olabilirler. Yeniden seçilenler eksik kalan sürelerini tamamlar.

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Aslı gibidir

İbrahim ARAÇ
Kanunlar ve Kararlar Müdürü